

עין משפט‏‏
גור מצוה

צה:

הגזול עצים פרק תשיעי בבא קמא

מסורת הש"ס

א) לקמן ק': וש"י,
ב) גכר"ף ובה"ש איתא במחל קמיפלגין,
ג) לעיל גכ,
ד) ב"מ ק"י,
ה) ב"מ יד: טו,
ו) יק': בסודות גכ,
ז) נסודה מדר,
ח) כחודות סח: זא: ב"מ טו: קי: ב"ב קעג:א,
ט) בס"א: ופשוט,
י) ע"י מ"ש על הגליון מוס' יצמות ג: ד"ה למעטין,

הגהות הב"ח

א) גבי ארעא ושבהא כי נאליעא ושבהא כי למיתב ליה:
ב) רש"י ד"ה בשנת כי כגון שגולה ויקנית כ"ל:
ג) תוס' ספ"ה לר"ש כי דמגופיה שקיל.
עיי' באר"שי כתב דה"פ:

הגהות הגר"א

א) תר"ה בשנת כי והשטח היו סכרל כי,
ב) אכל להנמיכ' ניחא ואולי לשעמיהו כמ"ל:

רבינו חננאל

דקמא לן בעל חוב גובה את השבח וכבר פירשנוהו במקומו לפיכך לא הארכנו במקום הזה. וכי קתני עיקר בפרק המקבל שלשה שמין להן את השבח ומעלין אותן בדמין ואחד מהן בעל חוב ללקוח בזמן שאינו נושה בו אלא כשיעור דמי השהיה ושבהו, נוטל בעל חוב השהיה את השבח והלוקח, תניא כוותיה אומר רואין אותה כאילו היא שומא אצלו בכסף למחצה לשליש ולרביעי. פ"ח זצ"ל והילכתא כרב פפא. שלשה שמין להם השבח ומעלין אותן בדמים. פ"י מגיע לבתפים כגון ענבים והגיעו ליבצר ולשאם על כתפיו.

גובה מנכסים משועבדים.
שהוא קדם והוא כמלוה בשטר שהרי כתב לו בשטר המכירה שאם יטרפוה ממנו יחזור ויגבה מנכסיו:
קנים.
להדר שנה לנגזל:
זבעו
שוגג חשיב ליה דאיכא אינשי טובא דלא ידעי דאסור לשנות בדבור של בעל הבית:
בשנת שעל גבי גזילה.
כגון שהשביחה אכלו ועדיין לא נטלה הימנו כגון **ט**) ריקנית ומתעצרה או טעונה גזה:
דרכי יסודם סבר דנגזל פוי.
והכי קאמר רבי יסודה גולה חוזרת בעיניה לבעליה צין לשנה צין לגריעותא כמו שהיא בשעת תביעה צצ"ד היא חוזרת והיכא דגרעה כגון גזזה וילדה משלם פחתה ודל"י דהדר קתבע ליה נגזל דמי גזזה ועובר שגזל ממנו ופליגא אדר' מאיר דאמר כוליה שצחא יהיב ליה ואע"ג דקנה גזיה וולד צשינו חזינא ליה כמאן דכוליה שצחא אכתי עלה כמי שלא נגזזה ומשלם כולה משום קנסא וקאמר ליה רבי יסודה כדאיסתא השמא דהדרא ואי דהר מצע נמי מינייה גזיה וולד צשינו והיכא דעדיין כל השבח עליה חוזרת כמות שהיא ואסתא ר"ש למימר אפילו שצחא עליה נוטלו גזין דשינוי קונה ולא ישלם אלא דמים ראשונים כאילו היא שומא אכלו בכסף:
דכ"ע שנה גזילה דגזלן הוי.
וצענייה דקאמר ר' יסודה כדמעיקרא קאמר:
למחצה לשליש כו'.
דכך מנהג המדינה למקבלי צהמות להשציתן לזמן גדול כזה:
לא ר' יסודה ולא ר"ש.
וכ"ש דכר"מ לא מתוקמא דקתי רישא גזל פרה מעוברת וילדה רחל טעונה וגזזה משלם דמי פרה העומדת לילד כו' ולר"מ משלם גזוזת וולדות כדהשמא:
אייתי דנסב רישא ילדה.
לأשמועינן דלא משלם גזוזת וולדות כדהשמא אלא דמי פרה העומדת לילד נקט נמי סיפא ילדה:
כזור נפשוטו.)

שהשציתו את הנכסים קודם חלוקה ובשעת חלוקה נוטל הזכור פי שנים בקרקעות כר"ך להחזיר לפשוטו רביע השנה של חלק כזורה במעות שאין לו ליעול פי שנים צמה שהשצית זה ואם השצית צי"צ וזו כשנטל זה פי שנים בקרקע נוטל מן השנה זו זוחים כר"ך להחזיר לו צ' זוחים ומעלה לו צדמים ואין נותן לו מן הקרקע אלא אם ראה מסלקו צדמים ונותן לו שני זוחים ואין יכול לומר לו הפשוט מן לי קרקע כזה שזה צ' זוחים:
ובצל חוב ללוקח.
צ"ח הטורף לקוחות בשביל חוב שיש לו על המוכר אין לו כח צמה שהשצית לוקח ומסלקין צ"ח צדמים ונותן לו דמי שצחו ואין נותן לו קרקע בשיעור שצחו:
וצ"ח ליסומים.
צ"ח שיעור לככסי יסומים בשביל חוב צציהן אין לו צמה שהשציתו נכסים לאחר מיתת אציהן כלום ומעלה להן לשצחן צדמים ונותן מעות אם ירצה:
גובה את השנה.
ואינו מחזיר ללוקח כלום:
המגיע לנכפיים.
כגון תצוזה שגדלה כל צרכה נותנה ללוקח או דמיה:
לא

מיתת אציהן כלום ומעלה להן לשצחן צדמים ונותן מעות אם ירצה:
גובה את השנה.
ואינו מחזיר ללוקח כלום:
המגיע לנכפיים.
כגון תצוזה שגדלה כל צרכה נותנה ללוקח או דמיה:
לא

גבי הא דקאמר זיל הב ליה מתמרי דעל צודיא דפר"ך לא יחא אלא צ"ח וכה"ג מי הוי שקיל אלא דחזו לצודיא קאמינא סוף סוף כל העומד לגזו כגוזו דמי דלריכי לדיקלא קאמינא וי"ל דשנה המגיע לכתפים קורא דבר שסופו ליתלש ולישא בכתפים אפי' כגון פגין או צוסר דלריכי לארעא ור"מ מפרש דשנה המגיע לכתפים כגון דבר האצ צטורח וצחוקת הצמים (צ"צ דף מז: ושם ד"ה שנה) מפורש:
הא

גובה מנכסים משועבדים

די"למא
בל"קוח ת"ח דידע.
וא"ת ואמאי גובה שנה מנכסים בני חורין דבפ"ק דצ"מ (דף טו:) אפליגו צהכיר צה שאין שלו ולקחה אם מעות מתנה או פקדון אכל לכ"ע אין לו שנה וי"ל דהתם שלא צאחריות והכא צאחריות דצאחריות לא שייך למימר לא מתנה ולא פקדון:

בשבבח שעל גבי גזילה קמפלגי דרבי יסודה סבר דנגזל

הוי.
אכל שנה שלא ע"ג גזילה הוי דגזלן או משום דהוי שינוי גמור או משום תקנת השצים ואם גזל עזים ועשאן כלים או אפי' נכרים ועשאן כלים דהוי שינוי דהדר שמא מודה ר' יסודה דמשלם כשעת הגזילה אף על גב דהוי שנה שע"ג הגזילה דכיון דטרח צהאי שינוי שייך ציה תקנת השצים ואף על גב דגבי נתן לזבעו לו אדום וזבעו שחור קאמר רבי יסודה דאם השצח יתר על היצילה כו' התם דלא נחת צתורת גזילה לא שייך תקנת השצים וכן ל"ל לרב פפא ע"כ דאמר לרבי יסודה שנה שעל גבי גזילה דגזלן

פי דהיינו משום תקנת השצים דהא ס"ל צההיא לזבעו לו אדום שינוי לא קני וצההיא לא שייך תקנת השצים כדפ"י א) והשתא הוי סכרל הפוכה דר' יסודה מדר"מ דצצבע לר"מ שינוי קונה וצגזלן אין קונה משום דקנים ולרבי יסודה צצבע שינוי לא קני וצגזלן קני משום תקנת השצים ור"ת מפרש דאין אנו צריכים לר' יסודה טעמא דתקנת השצים אלא סכרל דר"י שינוי קונה ולרב זציד שנה שלא ע"ג גזילה דלא דהדר הוי דגזלן אכל שנה שע"ג גזילה דשינוי דהדר הוא ולא קני הוי דנגזל ולרב פפא אפי' דע"ג גזילה דשינוי דהדר הוא קני והוי דגזלן והא דלא קני צצבע לפי שאין מתכוין לקנותו וכן נראה דלא צריכי השמא לאוקומא ר"י כצ"ש וא"ש נמי דלא חשיב ר' יסודה לעיל (דף גג:) צצדי הני תנאי דסברי שינוי אין קונה כי היכי דחשיב ר"ש דצציעא:

מני צא ר' יסודה וא"ר ש.
וא"ת לעולם ר"ש היא לרב פפא ונימא הכי ילדה אין לא ילדה לא אלא הוי לקנותו לשלם ולרביע וי"ל דלר"ש אפילו ילדה קאמר דלמחצה ושלם ורביע קשקיל גזלן דקאי אר"מ דאריי צילדה:

צ"ש כי מספ"כ כו'.
לא צעי לר' יסודה כיון דמתקנת השצים מוקמי' לה כולה שצחא ציד גזלן פשיטא דמגופיה שקיל **א**:

שלשעה
שמין להן השבה.
אע"ג דקתני ג' תנא ושייר **י**) גזלן ושייר נמי אריים שאם צא לסלקו מאריסותו מסלקו מן השנה צדמים:
שבבח
המגיע לבתפים.
כאן פ"ה כגון תצוזה שגדלה כל צרכה

ושאין מגיע לבתפים צצריכה לקרקע וקשה דאם כן לפירושו גבי צ"ח אפי' מתצוזה שאין צריכה לקרקע כדאמר והא מעשים צכל יום וקמנצי שמואל אפי' בשנה המגיע לבתפים וצפרק נערה שנתפתתה (בבבבות דף ג:) משמע דלא גבי צ"ח אלא ממדי דצריכא לקרקע

גבי הא דקאמר זיל הב ליה מתמרי דעל צודיא דפר"ך לא יחא אלא צ"ח וכה"ג מי הוי שקיל אלא דחזו לצודיא קאמינא סוף סוף כל העומד לגזו כגוזו דמי דלריכי לדיקלא קאמינא וי"ל דשנה המגיע לכתפים קורא דבר שסופו ליתלש ולישא בכתפים אפי' כגון פגין או צוסר דלריכי לארעא ור"מ מפרש דשנה המגיע לכתפים כגון דבר האצ צטורח וצחוקת הצמים (צ"צ דף מז: ושם ד"ה שנה) מפורש:

בא א מיי פ"ט מהל' גולה ואצירה הל' ז
וע"ש וסוגר עשין עג טוש"ע ח"מ סימן שע"ג ס"א ובהג"ה:

בב ב ג ד מיי פ"צ מהל' גולה ואצירה הל' ז
סוגר עשין עג טוש"ע ח"מ ס"י שסכ סעי' צ וסעי' ז:
בב ד ה מיי פ"ג מהל' נחלות הל' ד
סוגר עשין ז טוש"ע ח"מ ס"י רעח סעיף ז:

בר ז מיי פכ"א מהל' מלוה ולוה הל' ז
וע"ש סוגר עשין ד טוש"ע ח"מ ס"י קטו סעיף ה:
בה ד מיי שם הלכה א
טוש"ע שם סעי' א:

מוסף רש"י

ומעלין אותן.
מן הקרקע צדמים.
ולא שקלי צארעא נופים (ב"ח ק"י).
צכור לפשוט.
צכור ופשוט שהשציתו קרקע קודם שחלקו.
וקי"ל צציד (קכד).
שאין הצכור נוטל פי שנים בשנה שהשציתו נכסיו לאחר מיתת אציהן, דהוי ליה רח"ו ואין הצכור נוטל הצכורה כרח"ו.
דכתיב צכל אשר יתאל לו, וצשהן צאין לחלק נוטל צכור פי שנים בקרקע שהיא משוחרת ושמין את השבח ונותן לפשוט רביע שהיא מגיע לו בשנה כצתוך חלקו של זה (שם).
ובצל חוב ללוקח.
בעל חוב שקדם שטר הלאחזו לצטר מנהק על לקוחות, טורפיה מן עס מה שהשציתו וסם להן שנה ונותן דמים, וטעמא דכולהו משום דמעיקרא ארעא דרייה הוא ואין לנו לכופו למסר להן קרקע שלו בשביל השבח אם י"ס צידו מעות, ולקמן מוקי לה בקצת שששית לו אפסותקין (שם).
בעל חוב גובה את השבח.
בעל חוב שהעלה לחצורו ומוכר ליה הנכסים והשציתום לקוחות, טורף בעל חוב הנוף והשבח (בבבבות גב).
וכל הקרקע טורף מיד הלוקח כמו שהיא משוחרת ע"י הלוקח (ב"ח יד).
בשבבח
המגיע לבתפים.
צריכין לקרקע דבר מוטע, דלילו אין צריכין לקרקע הוו להו פירות ולא מיקרי שנה ובעל חוב גובה השבח ולא פירות גמורין (שם ק"י).
והא מעשים בכל יום.
דיני טורפיה מנהק צאין לפי שמואל וגבי לבעל חוב כל השנה עס הקרקע ואפילו מגיע לבתפים כל זמן שצריכין לקרקע (שם סח:).

^[1] גובה מנכסים משועבדים

^[2] גובה מנכסים משועבדים

^[3] גובה מנכסים משועבדים

^[4] גובה מנכסים משועבדים

^[5] גובה מנכסים משועבדים

^[6] גובה מנכסים משועבדים

^[7] גובה מנכסים משועבדים

^[8] גובה מנכסים משועבדים

^[9] גובה מנכסים משועבדים

^[10] גובה מנכסים משועבדים

^[11] גובה מנכסים משועבדים

^[12] גובה מנכסים משועבדים

^[13] גובה מנכסים משועבדים

^[14] גובה מנכסים משועבדים

^[15] גובה מנכסים משועבדים